

(hekayə)

Samir bu səhər həmişəkindən tez oyandı. Tez bazar hazırlaşib evdən çıxarkən stəkanda yarımçıq qalmış çayının buğu sanki arxasınca ah çəkirdi. Evdən elə çıxdı ki, çöldə qapının ağzına qoyduğu zibil torbasını götürməyi də unutdu. Qaçaraq bankomata getməli, maaşı kartdan çəkib günlərdir gecikdiriyi borcunu qaytar-malı, metro kartına da 10 manatlıq pul yükləyib metroya özünü işə çatdırmalı idi. Bu dəfə qəti sə-cikmək olmazdı. Tərs kimi hər sə-ferində nəyə vacib bir iş çıxdığından işə gec qalır və bu artıq rəh-bərliyin səbrini doldurmuşdu.

Lift gözələrkən itirdiyi dəqi-qələrin əvəzinə yolda ayağına qüvvət verdi. Yenə də ürayinin döyüntüsü addımlarından daha yeyin idi. Yaxınlıqdakı bankomata çatır-çatmaz günün ilk təəssüfünü yaşadı. Bankomat qarşısında 5 nəfərlik SIRA var idi. "Yarımcı saat tez qalxsaydım" deyərək keçirdi içindən. Səbrlə sırasını gözləməyə başladı. Təqaüd pulunu çıxarmağa çalışan bir ağsaqqal bankomat qarşısında vurnuxur, o yan-bu yana baxırdı. Ya kartın kodunu unutmuşdu, yaxud da bankomatdan pul çıxarmağı bacarmırdı. Kişinin arxasında növbə tutan iki cavan qaçaq donquldanmağa başladı. "Ay kaftar, bacarmırsan, göndər nəvə-nəticəni gəlib çıxarsınlar da pulunu, bizi niyə avara edirsən? Onsuz sənin bu həyatda vaxtdan başqa bir şeyin qalmayıb, bizim isə əksinə vaxtımız qızıldı, iş-gücə tələsik". Axır ki, bir tələbə qız dayıya kömək etdi o pulunu götürərək bankomat qarşısında ağır-ağır pul saymağa başladı. Sıra gözləyən gənclərdən birinin səbri daşdı.

"Dayı, sən canın pulunu qıraqda sayı bilərsən? İşə gecikirik axı."

"Biy bala, üzrlü say sən Allah, bu ay pensiyada artım demişdilər olmayıb, bütün başımı itirdim" deyərək qırağa çəkildi. Sonra dodasının altından "İndiki uşaqlarda zərrə səbr, dözümlü yoxdu. Ehh a bala, guya hara tələsik ki? Qocalmağa tələsik?" deyərək giley-ləndi.

Sırası çatan Samir pulunu çıxardar-çıxartmaz MİLLİON aparatına yaxınlaşdı borcunu dostunun kart hesabına yolladı. Metroya tərəf qaçarkən saata baxdı və işə 5 dəqiqə gecikəcəyindən əmin oldu. Metroya daxil olub metrokartına pul yüklədikdən sonra "mə-nələri" keçərək platformaya tərəf yürüdü. Elə bu an bir qatar yaxınlaşsa da içəriyə elə basa-bas idi ki, platformada gözləyən heç kəs yerindən belə tərpənmədi. Samir platformada özünə əlverişli yer seçib orda dayandı ki, növbəti qatara nə olar-olsun soxula bilsin. Növbəti qatarın yaylı qapıları açılarkən bir anlığa qatardan düşənlərlə qatara minənlərə sinayıcı nəzər saldı. Bu tələsən tələşli kütlələrin gözlərindən yağan nifrət onu daha da gərdi. Vaqona minənlər gözləri ilə sanki "Leş kimi tərpənilər ey! Cəld olun da, biz də minə bilək" deyir, düşənlərinə gözlərindən "Mədəniyyətsizlər! Yol verin əvvəl biz düşək, sonra minərsiz də" nidaları oxunurdu. Xoşbəxtlikdən özünü birtəhər vaqona soxa bildi. Çətini budur. Yolda vaqon özü yellənə-yellənə hamını yerbəyer edəcək.

Növbəti stansiyada qatar bir qədər boşalmış və əlində bir neçə səbət tutmuş, təxminən əlli yaşlarında olan bir qadın içəri keçə bil-

mişdi. Birtəhər orta sıralara keçən bu qadın oturmağa yer tapa bilmədiyindən üzündə sərt bir narazılıq yarandı. Düz qarşısındakı oturacaqda isə 7-8 yaşlarında bir uşaq anası ilə yanaşı oturub yerində qurcalanırdı. Əlləri səbətli, gözləri nifrətli xala heç yerdən tutub bilmədiyindən müvazinətini çətinliklə saxlayır və hər dayana-caqda bu mərifətsiz ana-balanın vaqondan düşəcəyinə ümid edirdi. Amma onlar düşmərdülər ki, düşmərdülər. Xalanın ürayindən qopan "Ay qanacaq-sız valideyn, uşağı qucağına alıb mənə yer versən ölərsən? Üsyanı dilinə ütülü formada bu cür gəldi:

"A qızım, uşağı qucağına alardın, mən də oturdum, bu qə-dər vəşlə mən ayaqda qalmayım."

Sifətindəki zəhrimarı artıran ana uşağını qucağına çəkərək minnətlə dedi:

"Gəl xala, gəl otur. Uşaq gə-cəni yatmayıb, hələ metrodan çıxıb bir xeyli də piyada yol gedəsi-yik" deyərək özünə haqq qazandırdı.

Nəhayət Samir metrodan çıxıb və birbaşa onun işlədiyi binaya aparən piyada keçidinə tərəf addımladı. Qatarda telefonu götürmək imkanı olmadığından ke-

SƏRƏN XƏZƏR
31 may 1987-ci ildə Şəmkir rayonunda anadan olub.
Qafqaz Universitetini bitirib.
"Bu da mənim pasportum", "Kölgə",
"Kədarimin sevinci" və "Mənim şagirdlərim"
kitablarının müəllifidir.
Bakı Dövlət Universitetinin
Diplomatiya kafedrasının müəllimidir.

Samir özünü sakitləşdirməyə çalışır-çalışır, deyirə-deyirə nə-hayət çox sevdiyi iş yerinə çatdı. İşini və iş yoldaşlarını çox sevdi-yindən gün boyu yaşadığı stresi unutdu. Üstəlik iş saatının sonun-da gözənilmədən premium ödə-nişi aldığından ürayi uçunurdu. İşin son 15 dəqiqəsi keçmək bil-mirdi. Bu ərafədə evə nələr alaca-ğı ilə bağlı götür-qoy etdi. Nə-hayət evin yolunu tutdu və evin yaxınlığındakı marketə daxil oldu. Alış-veriş edib kassaya yaxınlaş-dıqda yenə uzun bir SIRA oldu-ğunu görsə də bu dəfə kədərlə-nmədi. Düşünürdü ki, aldığı bu qə-dər vəş-vüşün sevinciyə sırada bir saatda gözləyə bilər.

Kassanın qarşısında dayan-

sarı çək-çevir edən kassir isə xır-da pulun olmadığını dedi. Məyus-luğun şiddətindən tələsdiyini unu-dan ağsaqqal sıradakı hər kəsin üzünə bir xeyli baxdı amma heç kəsdən çıt çıxmıdı. Samir gün bo-yu bir neçə təəssüflü anlar yaşasa da, bu an yaşadığı təəssüf ən saf və xeyirxah olanı idi. "Keşke" de-yərək keçdi içindən... Dayı sıradakı "xeyirsizlərə" nəzər sala-sala kas-sadan aralandı, sonra nə düşü-nüb-daşındısa da gəlib Samirin arxasında sıra tutdu. Samir isə növbəsi çatan kimi dayıya öz yer-i verərək "Keçin dayı, siz tələsir-siz" dedi. Kassirdən 2 ədəd KENT 4 siqareti istəyən dayı 100-lüyü uzatdı. Kassir xanım heç nə olma-mış kimi siqaretləri verərək 100

rinin yerinə qoya bildim. Heç yerə də tələsmədim. Bəs pul əl çirki idi? Yalan söhbətdi. Pul insanı yaxşıya tərəf də dəyişə bilər. Doğrusu pul yaxşı insanı daha da yaxşı, pisi isə daha da pis edir. İnsanlardakı bu aqressivliyin sə-bəbi mənavi deyil maddidir. Yox-sulluq içində yox olan insanları mənaviyyətə da xilas edə bilər. Bu qədər bacarıqlı, istedadlı və məsuliyyətli insanlar ona görə əsəb xəstəsidir ki, onlar layiq ol-duqları dəyəri görə və istədikləri həyatı yaşaya bilmirlər. Şüuraltı-na yapışan narazılıqlarımız güclü-lərə qarşı yönəlmə bilmədiyindən, özümüz kimilərdən, yaxud da biz-dən də bəzər gündə olanlardan acıgımızı çıxırıq. Hamı da qarşı-sındakına mədəniyyətsiz deyərək bağırır. İnsanlara mədəniyyəti qan-unla aşılamaq mümkündürmü? Müqəddəs dinlər belə bir məbu-riyyəti istisna ediblər. Deməli bi-zim hər birimiz özümüzə baş-lamalı, fərdi məsuliyyətimizi dərk etməli ən stresli anlarımızda da səbr və təmkinli əldən verməməli, mədəni normalara əməl etməli-yik.

Bu duyğuların xumarında çay-ı yudumlayarkən qapı vəhşi-cəsinə döyüldü. "Səhərdən bir stəkən çayı içib axıra çıxma bilmə-dim da" deyərək qapıya yaxınlaş-dı. Qapının gözcüyündən baxıb gördü ki, üzbəüz qonşusudur. Zəhləsi getdiyi, vaysüvən qonşu-su. Qapını açarkən "Ay eşşək, ge-cə vaxtı qapını bu cür döyməzlər" deməyi ürayindən mizil-danaraq az qala söyə-söyə getdi. "Bəs xırda yox idi ay ləçər"

Bu an sanki kassir qəfil oyan-dı, dayının arxasınca baxaraq heç tövrünü pozmadan "Bura bankdı? Dəhşətdilər ey vallah. Sənə pul xırdalayım, bəs o biri müştəriləri necə yola salım?" deyərək ağsaqqalı Samirə şikayət etməyə başladı. Samirə heç nə demədən gülüm-səyərək "Bu nə gic-gic danışır? Onsuz gördük də olan-bitəni" de-yərək düşündü. Onun üçün əsas məsələ o idi ki, evə əli dolu, xoş-bəxt gedirdi. Evə əli dolu getmək dünyanın ən böyük xoşbəxtliyidir. Bu xoşbəxtliyi evdə ailəsi, uşaqları ilə bölüşdükdən sonra kreslo-ya yayxanıb fikrə saldı. Bu gün səhərdən axşama yaşadığı hadi-sələri film lenti kimi zehindən keçirdi. "Səhər pis başladasa da axşam yaxşı qurtardı. Təki hər şeyin axrı yaxşı olsun. Camaat ni-yə bu qədər aqressiv, niyə bu də-rəcə kinlidir. İçi mən qarışıq hamı bir-birini yeməyə hazırdır. Halbu-ki hamı bir az empatiya etsə, özü-nü qarşısındakının yerinə qoya bilsə, bütün bu mənasız narazılıqlar ötüşər. Mən də səhər-səhər çox aqressiv idim, amma axşam-üstü cibimdə pul varkən sırada rahatca gözlədim, özümü digərle-

"Nə olub ki?"
"Bu zibil torbasını səhərdən qoymusuz qapınızın ağzına atmaq da istəmirsiniz, iyənir axı bu-ralar."

Samirin təpəsinə sanki cin vurdu. Artıq qonşunun nə dediyini eşitmirdi. Qonşu isə dayanmadan danışdı. Nəhayət Samir bomba-tək partladı. Getdikcə artan səs to-nu ilə "Ə kəs səsin! Bayağdan ona görə qırırsan qapını? Belə də ki, yaxşı eləyib atmıram zibili. Zibil oğlu zibil. Sabah da atmaya-cam, qalacaq burda, eşitdin? Get komendanta, uçaskoviya kimə şikayət edirsən elə. Nə qəlet qarş-dırırsan özün bilərsən. Cəhə-nəm ol qapımdan" dedi.

Bu cavabı gözləməyən qonşu şok içində donmuşkən, Samir qa-pını onun üzünə çirpdi. Sonra da "Biz düzəlmə zibil deyilik" deyərək otağa keçdi. Yarımçıq qalan çayını əsəblə əl-üzüyünə tökdü.

Mart-may 2023

çidi keçərək telefonu cibindən çıxardı. Qatarda planladığı kimi iki vacib yerə Votsapdan səs yolla-mağa başladı. Birincisi rəhbərliyə 2-3 dəqiqə gecikəcəyi ilə bağlı üzrxahlıq mesajı. İkincisi isə dostuna borcunu ödədiyi ilə bağlı "muştuluq" mesajı. Elə bu andaca qaz pedalının "belinə minmiş" bir sürücü piyada keçidinə çataaraq qəfil sürəti aşağı saldı və birtəhər maşını dayandırdı. Son model Mercedesinin pəncərəsindən boylanıb "Qardaş, ləngimə də, telefonla danışmaq vaxtıdır?" deyərək əlini yellədi.

Bu hərəkət mentalitetimizə tə-zəlikcə daxil olmuş bir dəyərin tə-cəssümü idi. Bu dəyərə görə kim yekə və bahalı maşına sahibdir-sə, o bütün yol-hərəkət qaydala-rında haqlı tərəfdir. Bu cür hadi-sələrə əvvəllər də rastlaşmış olsada, bugün səbrini basa bilmədi və ifrat reaksiya verərək qışqırdı:

"Sənə prava verənin deyəcəm indici. Saatda 100km sürətlə gəlib maşını piyada keçidinə mindir-misən, hələ danışmağa dilin də var? İsti maşınında gənəlib otu-rmusan, bilmirsən ki, yol piyada-nındı?"

-Ala, yol piyadanındı ey ama piyada da gərəkdir qansın ki, hamının işi-gücü var, hamı tələsik, keçiddə telefonla danışır? deyərək səslənən sürücü Mercedesinə qaz verərək etirazını maşının uğultusu ilə qüvvələndirdi.

miş ruskiy yazıçını xanım isə sə-bətindən astaca şeyləri çıxarıb kassirin qarşısına düzürdü. Bu zaman qadının arxasında sıra tut-muş bir gənc əlindəki zavod çörə-yini yuxarı qaldıraraq az qalırdı qadının "gözünə soxsun". Qadın-sa bu "uşağa" heç fikir vermədən aram-aram öz vəşlərini düzməyə davam etdi. Nəhayət qaçaq uful-damağa başladı və başını yellə-yərək yanındakı dostuna "bir çö-rəkdi də imkan ver vursun çıxım gedim, 2 saniyəlik işdi." dedi. Dostu da başını yelləyə-yelləyə ona həmfikir çıxdı "Düşüncə yoxdur da, neyniyəsən?" Qadına öz ərazisində daha da şux duraraq sanki "bu zəmanə gənclərinə sı-ra mədəniyyətini özüm öyrədə-cəm" deyirdi.

Gənclərin sırası yenice çat-mışdı ki, bir ağsaqqal əlində 100 AZNlik əskinaqla tələş içində içəri daxil oldu. "A qızım, buna xırdan ola bəlkə" deyərək soruşsa da işi başından aşan kassir qızdan səs çıxmıdı. Gənclər onları gözlədən xanımın hayfını bu ağsaqqal dayıdan aldılar: "Dayı, bayaqdan bir çörəyi almaq üçün 10 dəqiqədi gözləyirik, xahiş eləyirəm bizi yola verin, çıxmaq gedək." Dayı bir müddət karıxdı. Lakin, xoşbəxtlik-dən uşaqlar çörəklərini götürüb getdilər və sıradakı xanım öz növbəsini dayıya verdi. Dayı bir daha kassirdən xırda pulu olub-olma-masını soruşdu. Yalan yerə kas-